

**KURATORIUM OŚWIATY
w Gorzowie Wlkp.
Wydział Nadzoru Pedagogicznego**

**Wspomaganie
szkół i placówek nadzorowanych przez Lubuskiego Kuratora
Oświaty – analizy ilościowe i jakościowe wyników sprawowanego
nadzoru pedagogicznego za okres III-V
roku szkolnego 2016/2017**

Gorzów Wlkp., 07 czerwca 2017 r.

Spis treści

1. Ewaluacja zewnętrzna	3
Analiza ilościowa przeprowadzonych ewaluacji zewnętrznych w okresach: IX - V roku szkolnego 2016/2017.....	3
Analiza ilościowa i jakościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w szkołach podstawowych w okresie III - V roku szkolnego 2016/2017.....	3
Analiza jakościowa i jakościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w technikum w okresie III - V roku szkolnego 2016/2017.....	6
Analiza ilościowa i jakościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w zasadniczej szkole zawodowej w okresie III - V roku szkolnego 2016/2017.....	8
2. Kontrole przewidziane w planie nadzoru pedagogicznego.....	11
Analiza ilościowa przeprowadzonych kontroli przewidzianych w planie nadzoru pedagogicznego w okresach: IX - V w roku szkolnym 2016/2017.....	11
Analiza jakościowa wyników kontroli przewidzianych w planie nadzoru pedagogicznego przeprowadzonych w okresie od 1 marca 2017 do 31 maja 2017 r.....	11
3. Kontrole w trybie działań doraźnych.....	17
Analiza ilościowa przeprowadzonych kontroli w trybie działań doraźnych w okresie: IX - V w roku szkolnym 2016/217.....	17
Analiza jakościowa wyników kontroli w trybie działań doraźnych przeprowadzonych w okresie od 1 marca 2017 r. do 31 maja 2017 r.	18

**Analiza ilościowa
przeprowadzonych ewaluacji zewnętrznych w okresie:
IX -V roku szkolnego 2016/2017**

Rodzaj ewaluacji	Plan	Przeprowadzone ewaluacje zewnętrzne									
		IX-XI		XII-II		III-V		VI-VIII		Ogółem	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Całościowa	6	5	84	1	16	0	0	0	0	6	100
Problemowa w zakresie MEN	24	10	41	11	45	4	16	0	0	25	102
Problemowa w zakresie LKO	16	0	0	16	100	0	0	0	0	16	100
Razem	46	15	33	28	60	4	9	0	0	47	102

W okresie od 01 marca do 31 maja 2017 r. w szkołach województwa lubuskiego zostały przeprowadzone łącznie 4 ewaluacje zewnętrzne, w tym 2 w szkołach podstawowych i 2 w szkołach ponadgimnazjalnych. Były to ewaluacje zewnętrzne problemowe prowadzone w zakresie dwóch wymagań, zgodnie z rozporządzeniem MEN z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. z 2015 r. Poz.1214), wskazanych przez Ministra Edukacji Narodowej, tj.: Wymaganie 5 - *Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne* i Wymaganie 6 - *Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji*. W analizowanym okresie w żadnej ze szkół i placówek nie przeprowadzono ewaluacji całościowej oraz ewaluacji problemowej w zakresie wskazanym przez Lubuskiego Kuratora Oświaty.

**Analiza ilościowa i jakościowa
wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w 2 szkołach podstawowych
w okresie III– V roku szkolnego 2016/ 2017**

Lp.	Szkoła spełniania/nie spełnia wymagań	Szkoła spełniania/nie spełnia wymagań			
		spełnia		nie spełnia	
		liczba	%	liczba	%
1.	Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne.	1	50	1	50
2.	Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.	1	50	1	50
	Razem	2	50	2	50

W analizowanym okresie, ewaluację zewnętrzną problemową przeprowadzono w dwóch szkołach podstawowych województwa lubuskiego. Wyniki ewaluacji wskazują, że jedna ze szkół spełnia oba wymagania, druga szkoła nie spełnia zarówno wymagania 5, jak i 6.

Wymaganie 5: Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne.

Realizowane w szkołach podstawowych działania wychowawcze i profilaktyczne uwzględniają potrzeby uczniów oraz specyfikę środowiska lokalnego. Są one ukierunkowane w szczególności na adaptację dzieci w szkole, integrację z grupą, zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego, indywidualny rozwój fizyczny i intelektualny uczniów, kształtowanie aktywnych postaw społecznych, prorodzinnych, patriotycznych. Działania są zróżnicowane i często prowadzone we współpracy z instytucjami środowiska lokalnego, które wspierają szkoły w realizacji ich statutowych zadań. W obu szkołach dba się o dobrą atmosferę nauki i pracy, wspólnie z uczniami i pracownikami szkoły ustala zasady postępowania i współżycia, diagnozuje przejawy dyskryminacji i prowadzi edukację antydyskryminacyjną. Szkoła, w której stwierdzono niewłaściwe zachowania dyskryminujące uczniów podejmuje odpowiednie działania, aczkolwiek nie zawsze skuteczne. Efekty prowadzonych działań wychowawczych i profilaktycznych w badanych szkołach różnią się. Wyniki ewaluacji zewnętrznej wskazują, iż w jednej szkole znacznie częściej, w porównaniu z drugą szkołą, występują wśród uczniów przejawy agresji i przemocy mające wpływ na ich poczucie bezpieczeństwa. Przy czym najczęstszą formą agresji, występującą w obu szkołach, jest agresja relacyjna, w tym werbalna (uczniowie używają wobec siebie nieprzyjemnych przezwisk, zachowują się w sposób odbierany jako nieprzyjemny, wykluczają innych z grupy), pojawia się agresja fizyczna (uczeń umyślnie uderza innego ucznia), najrzadziej występują kradzieże oraz wymuszenia. Wyniki badania wskazują, że w szkole, w której częściej występują wśród uczniów niewłaściwe zachowania – relacje pomiędzy uczniami oraz pomiędzy uczniami i nauczycielami nie zawsze oparte są na szacunku i zaufaniu (przy czym w obu szkołach na dobre relacje ze wszystkimi nauczycielami wskazuje poniżej 40 % badanych uczniów). W efekcie uznano, że szkoła, w której ankietowani uczniowie w liczbie statystycznie większej niż w innych badanych szkołach podstawowych, wskazują na występowanie przejawów agresji i przemocy (słownej, cyfrowej, fizycznej i relacyjnej) – nie spełnia wymagania. W tej samej szkole, jak wskazują wyniki badania, uczniowie w ich odczuciu mają mały wpływ na to, jakie zasady zachowania obowiązują w ich szkole, co być może znajduje przełożenie na stopień ich przestrzegania. Wyniki ewaluacji wskazują, że zarówno wśród statystycznie dużej grupy uczniów, jak i nauczycieli występuje brak spójności zachowań z ustalonymi zasadami, przez co szkoły w badanym obszarze również nie spełnia wymagania.

W obu szkołach podejmowane są działania z poziomu wysokiego. Szkoły systemowo analizują prowadzone działania wychowawcze i profilaktyczne, w tym mające na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie właściwych zachowań. Wnioski wykorzystują do wprowadzania adekwatnych modyfikacji lub planowania nowych działań poprawiających efektywność pracy szkoły. W procesie tym uczestniczą nauczyciele oraz uczniowie i rodzice.

Wymaganie 6: Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.

Szkoły systemowo rozpoznają możliwości psychofizyczne, potrzeby rozwojowe, sposoby uczenia się oraz sytuację społeczną poszczególnych uczniów, co umożliwia im podejmowanie działań wspomagających ich rozwój, z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji. W opinii ponad 90% ankietowanych nauczycieli głównym sposobem prowadzonej przez nich diagnozy jest rozmowa z uczniem. Tymczasem wyniki ewaluacji zewnętrznej jednej z dwóch badanych szkół wskazują, iż duża grupa ankietowanych uczniów stwierdza, że tylko połowa lub mniej niż połowa uczących nauczycieli rozmawia z nimi o ich zainteresowaniach, sposobie, w jaki lubią

się uczyć, czy nawet o trudnościach w nauce. W związku z powyższym uznano, że prowadzone w szkole rozpoznawanie możliwości i potrzeb psychofizycznych nie dotyczy każdego ucznia, przez co szkoła nie spełnia wymagania.

Działania wspomagające polegają na organizowaniu odpowiednio dla uczniów potrzebujących wsparcia lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej - zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, specjalistycznych, dla uczniów niepełnosprawnych - zajęć rewalidacyjnych. W obu szkołach nauczyciele indywidualizują proces lekcyjny, stosując między innymi zróżnicowane metody i formy pracy z uczniami, różnicując zadania i ćwiczenia, respektują zróżnicowane tempo pracy uczniów. W opinii większości ankietowanych uczniów i rodziców obu szkół, udzielane w szkole wsparcie i pomoc uczniom odpowiada ich potrzebom.

Wnioski i rekomendacje

Mocne strony:

1. Uwzględnianie w programach wychowawczych i profilaktycznych działań adekwatnych do potrzeb uczniów, w tym działań wynikających z specyfiki środowiska lokalnego.
2. Systemowe monitorowanie i analizowanie, z udziałem uczniów i rodziców, prowadzonych działań wychowawczych i profilaktycznych oraz uwzględnianie wniosków z analizy w procesie modyfikowania określonych przedsięwzięć lub programów wychowawczych i profilaktyki.
3. Wykorzystywanie wniosków z diagnozy potrzeb i możliwości uczniów oraz ich sposobów uczenia się do planowania adekwatnej oferty edukacyjnej i indywidualizowania procesu edukacyjnego.
4. Współpraca szkół z instytucjami i osobami środowiska lokalnego, wspomagających szkołę w realizacji jej zadań statutowych.

Słabe strony (w odniesieniu do szkoły niespełniającej wymagań):

1. Relacje pomiędzy osobami dorosłymi, nie zawsze oparte na wzajemnym szacunku i zaufaniu, co nie sprzyja wspólnemu wypracowywaniu i konsekwentnemu przestrzeganiu ustalonych zasad współżycia i postępowania w pracy dydaktyczno-wychowawczej z uczniami i tym samym negatywnie wpływa na efekty działań wychowawczych i profilaktycznych.
2. Planowanie i realizowanie skutecznych działań wychowawczych mających na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie właściwych zachowań uczniów.
3. Skuteczność edukacji antydyskryminacyjnej i adekwatność prowadzonych działań antydyskryminacyjnych w odniesieniu do zdiagnozowanych przejawów dyskryminacji ze względu na określoną przesłankę.

4. Poszukiwanie i konsekwentne stosowanie adekwatnych oddziaływań wychowawczo-dydaktycznych w pracy z uczniami potrzebującymi wsparcia z takich powodów, jak np. niedostosowanie społeczne, niepełnosprawność, specyficzne trudności w uczeniu się.
5. Zaangażowanie nauczycieli w proces wspomaganie rozwoju każdego ucznia (rozpoznanie indywidualnych predyspozycji każdego ucznia, jego zainteresowań, sposobów uczenia się, uwarunkowań społecznych, zdrowotnych i adekwatne wspieranie).

Rekomendacje:

1. Wskazana jest realizacja form doskonalenia zawodowego dla nauczycieli w zakresie takiej tematyki, jak np.: a) współpraca i praca zespołowa nauczycieli oraz kształtowanie kompetencji uczniów w działaniu zespołowym, b) podmiotowość ucznia w procesie dydaktyczno-wychowawczym, c) świadoma i skuteczna edukacja antydyskryminacyjna uwzględniająca wiek uczniów i specyfikę środowiska szkolnego.
2. W szkole niespełniającej wymagania 5 wskazana jest ewaluacja programu wychowawczego i profilaktyki oraz jego szeroko aspektowa modyfikacja, uwzględniająca specyfikę szkoły, potrzeby uczniów itp.
3. Wskazane jest samokształcenie nauczycieli (indywidualnie lub w zespołach nauczycieli uczących w danym oddziale) w zakresie zasad pracy z uczniem niepełnosprawnym lub innym uczniem objętym pomocą psychologiczno-pedagogiczną.
4. Wskazana jest realizacja doskonalenia zawodowego dyrektorów i nauczycieli w obszarze: wspomaganie rozwoju uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.

**Analiza ilościowa i jakościowa
wyników ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w 1 technikum w okresie III-V roku
szkolnego 2016/2017**

Lp.	Szkoła spełniania/nie spełnia wymagań				
	Nazwa wymagania (MEN)	spełnia		nie spełnia	
		liczba	%	liczba	%
1.	Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne.	1	100		
2.	Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.			1	100
	Razem	1	100	1	100

Ewaluacja zewnętrzna problemowa w technikum została przeprowadzona w jednej szkole. Wyniki ewaluacji wskazują, że spośród dwóch badanych wymagań jedno wymaganie szkoła spełnia (*Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne*), a drugiego nie spełnia (*Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji*).

Wymaganie 5: Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne.

Szkoła realizuje działania wychowawcze i profilaktyczne adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb uczniów (potrzeba bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego, wsparcia, przygotowania do funkcjonowania w dorosłym życiu, planowania dalszej kariery zawodowej, dbania o zdrowie i inne). Niewłaściwe zachowania, związane z agresją i przemocą, mają charakter incydentalny. W odniesieniu do pojedynczych osób zdarzyły się w szkole przypadki wykluczenia, obrażania za pomocą Internetu, używania nieprzyjemnych przezwisk. Większość uczniów czuje się w szkole bezpiecznie. Zasady postępowania i współżycia w szkole ustalane są z udziałem poszczególnych grup społeczności szkolnej i są na ogół przestrzegane zarówno przez uczniów, jak i osoby dorosłe (nauczycieli, pracowników). Szkoła prowadzi skuteczne działania antidyskryminacyjne i reaguje na przejawy niewłaściwych zachowań w tym obszarze. Prowadzone w szkole działania wychowawcze i profilaktyczne są monitorowane i systemowo analizowane przez wychowawców, pedagoga i innych nauczycieli. Wnioski wykorzystuje się do odpowiedniego modyfikowania działań w czym partycypują uczniowie i rodzice.

Wymaganie 6: Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.

W szkole rozpoznaje się możliwości i potrzeby edukacyjne uczniów oraz ich sytuację społeczną, stosując takie sposoby jak: obserwacja, rozmowy z rodzicami i uczniami, analiza opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, analiza wyników diagnoz i egzaminów próbnych. W opinii ankietowanych uczniów większość nauczycieli nie rozmawia z nimi o sposobach uczenia się, o ich zainteresowaniach, a także o trudnościach w nauce. Brak właściwego rozpoznania potrzeb edukacyjnych uczniów oraz ich zainteresowań przekłada się na brak zajęć pozalekcyjnych (rozwijających zainteresowania i uzdolnienia), które byłyby dla uczniów interesujące i im potrzebne. Zajęcia tego typu są organizowane w czasie ferii i wakacji w formie warsztatów lub kursów. W trakcie roku szkolnego prowadzone są zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze. Podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych nauczyciele indywidualizują proces edukacyjny w odniesieniu do każdego ucznia. Szkoła podejmuje działania pomagające uczniom przezwyciężyć trudności wynikające z ich sytuacji społecznej. W opinii rodziców i większości uczniów wsparcie otrzymane w szkole odpowiada ich potrzebom.

**Analiza ilościowa i jakościowa
wyników ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w 1 zasadniczej szkole zawodowej
w okresie: III - V roku szkolnego 2016/ 2017**

Lp.	Szkoła spełniania/nie spełnia wymagań				
	Nazwa wymagania (MEN)	spełnia		nie spełnia	
		liczba	%	liczba	%
1.	Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne.	1	100		
2.	Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.			1	100
	Razem	1	100	1	100

Ewaluacja zewnętrzna problemowa w zasadniczej szkole zawodowej została przeprowadzona w zakresie dwóch wymagań wskazanych przez MEN. Wyniki ewaluacji wskazują, że spośród dwóch badanych wymagań jedno wymagania szkoła spełnia (*Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne*), a drugiego nie spełnia (*Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji*).

Wymaganie 5: Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne.

Szkoła podejmuje działania wychowawcze i profilaktyczne uwzględniając potrzeby uczniów i specyfikę środowiska w jakim funkcjonują. Realizacja programu wychowawczego i profilaktyki odbywa się z udziałem nauczycieli, pedagoga szkolnego, doradcy zawodowego oraz we współpracy z instytucjami zewnętrznymi. O skuteczności prowadzonych działań świadczą między innymi wyniki badania wskazujące na wysoki stopień poczucia bezpieczeństwa wśród uczniów. Akty agresji między uczniami występują sporadycznie, a relacje wśród członków społeczności szkolnej opierają się na wzajemnym szacunku i zaufaniu. Zasady zachowania, w tym np. Szkolny Program Poprawy Frekwencji, tworzone są z udziałem uczniów, rodziców i pracowników szkoły. Są one przestrzegane zarówno przez uczniów, jak i nauczycieli oraz pracowników szkoły. Szkoła prowadzi działania antidyskryminacyjne i reaguje na przejawy niewłaściwych zachowań w tym obszarze (odnotowano jeden przypadek dyskryminacji ze względu na status społeczny). Młodzież (40% ankietowanych), jako działanie antidyskryminacyjne, w którym uczestniczyli w szkole wskazuje - rozmowy o dyskryminacji podczas lekcji, przy czym ok. 43 % uczniów stwierdza, że w ogóle nie uczestniczyli w działaniach antidyskryminacyjnych. Prowadzone w szkole działania wychowawcze i profilaktyczne są monitorowane i systemowo analizowane. Wnioski z analizy wykorzystuje się do odpowiedniego modyfikowania działań w czym partycypują uczniowie i rodzice.

Wymaganie 6: Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.

W szkole rozpoznaje się możliwości i potrzeby edukacyjne uczniów oraz ich sytuację społeczną, stosując takie sposoby jak: obserwacja, rozmowy z rodzicami i uczniami, analiza opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, analiza wyników diagnoz i egzaminów próbnych. W opinii ankietowanych uczniów wielu nauczycieli rozmawia z nimi

o trudnościach w nauce, natomiast o sposobach uczenia się i zainteresowaniach większość nauczycieli nie rozmawia z uczniami. Toteż uczniowie w większości uważają, że oferta zajęć pozalekcyjnych (rozwijających zainteresowania i uzdolnienia) nie jest dostosowana do ich potrzeb. Zajęcia takie szkoła oferuje w formie kursów i warsztatów prowadzonych w czasie ferii lub wakacji. W roku szkolnym odbywają się zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze.

Podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych nauczyciele indywidualizują proces edukacyjny w odniesieniu do każdego ucznia. Szkoła podejmuje działania pomagające uczniom przezwyciężyć trudności wynikające z ich sytuacji społecznej. W opinii rodziców i większości uczniów wsparcie otrzymane w szkole odpowiada ich potrzebom.

Wnioski i rekomendacje

Mocne strony:

1. Podejmowanie adekwatnych do potrzeb uczniów i specyfiki środowiska oraz skutecznych działań wychowawczych i profilaktycznych, w tym mających na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie właściwych zachowań.
2. Funkcjonowanie i przestrzeganie przez społeczność szkolną wspólnie ustalanych zasad zachowania oraz procedur postępowania.
3. Systemowe monitorowanie i analizowanie prowadzonych działań wychowawczych i profilaktycznych oraz uwzględnianie wniosków z analizy w procesie ich modyfikowania, prowadzonym z partycypacją uczniów i rodziców.
4. Uwzględnianie potrzeb edukacyjnych i sytuacji społecznej każdego ucznia, w działaniach indywidualizujących proces edukacyjny oraz pomagających uczniom przezwyciężyć trudności związane z ich sytuacją społeczną.

Słabe strony:

1. Prowadzenie działań świadczących o funkcjonowaniu w szkole świadomej edukacji antydyskryminacyjnej, gdyż duża grupa uczniów twierdzi, że nie uczestniczyła w działaniach antydyskryminacyjnych.
2. Zaangażowanie nauczycieli w proces wspomaganie rozwoju każdego ucznia (rozpoznanie trudności, zainteresowań, sposobów uczenia się, uwarunkowań społecznych – w odniesieniu do każdego ucznia).
3. Dostosowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia oraz innych zajęć do zdiagnozowanych potrzeb wszystkich uczniów szkoły.

Rekomendacje:

1. Wskazane jest doskonalenie zawodowe dla nauczycieli w obszarze prowadzenia działań w zakresie świadomej i skutecznej edukacji antydyskryminacyjnej, dostosowanej do wieku uczniów i specyfiki środowiska szkolnego.
2. Wskazane jest doskonalenie zawodowe, w tym samokształcenie nauczycieli w zakresie sposobów rozpoznawania trudności, zainteresowań i sposobów uczenia się każdego ucznia oraz wykorzystania wyników w procesie wspomagania rozwoju uczniów.
4. Konieczna jest ewaluacja oferty zajęć specjalistycznych i pozalekcyjnych prowadzonych w obu szkołach oraz jej dostosowanie do rzetelnie zdiagnozowanych potrzeb i oczekiwań uczniów szkoły.

**Analiza ilościowa
przeprowadzonych kontroli, przewidzianych w planie nadzoru pedagogicznego LKO,
w okresach: IX-XI, XII-II, III-V, VI-VIII
roku szkolnego 2016/2017**

Temat kontroli*	Plan	Przeprowadzone kontrole przewidziane w planie nadzoru LKO									
		IX-XI		XII-II		III-V		VI-VIII		Ogółem	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1.	156	0	0	90	57,7	66	42,3	0	0	156	100
2.	20	0	0	0	0	20	100	0	0	20	100
Razem:	176	0	0	90	51,1	86	48,9	0	0	176	100

*Temat kontroli, przewidzianej w planie nadzoru pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty:

1. Prawidłowość organizacji i funkcjonowania biblioteki szkolnej.
2. Realizacja kształcenia dualnego w ramach praktycznej nauki zawodu.

**Analiza jakościowa
wyników kontroli, przewidzianych w planie nadzoru pedagogicznego LKO,
przeprowadzonych w okresie III-V
roku szkolnego 2016/2017**

Temat kontroli	Typ szkoły lub placówki	Liczba zaleceń
Prawidłowość organizacji i funkcjonowania biblioteki szkolnej.	publiczne: szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne (z wyłączeniem szkół policealnych i szkół dla dorosłych)	szkoły podstawowe: 128 (w 41 szkołach) gimnazja: 51 (w 17 szkołach) licea ogólnokształcące: 8 (w 3 szkołach) technika: 23 (w 6 szkołach) zasadnicze szkoły zawodowe: 19 (w 6 szkołach)

Kontrola dotyczyła sprawdzenia zgodności z przepisami prawa funkcjonowania biblioteki szkolnej.

Kontrolę przeprowadzono w publicznych: szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (z wyłączeniem szkół policealnych oraz szkół dla dorosłych).

Kontrolą objęto 25% wskazanych powyżej szkół, w okresie od 12 stycznia do 31 marca 2017 roku.

Podczas przeprowadzenia kontroli informacje pozyskano na podstawie arkusza organizacji pracy szkoły, statutu szkoły, regulaminu pracy biblioteki szkolnej i dziennika zajęć biblioteki szkolnej.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości dyrektor kontrolowanej szkoły udzielał kontrolującemu wyjaśnień dotyczących przyczyn zaistniałych nieprawidłowości. Wyjaśnienia dyrektora szkoły określały przyczyny zaistniałych nieprawidłowości lub określonych zjawisk oraz opisywały działania, które zostaną podjęte w celu usunięcia nieprawidłowości.

Wyniki i wnioski:

1. Nie we wszystkich szkołach funkcjonuje biblioteka. Biblioteki nie zorganizowano w 10 spośród 156 skontrolowanych szkół, z czego najwięcej (10, co stanowi 12% skontrolowanych tego typu szkół) w szkołach podstawowych.
2. W 34% skontrolowanych szkół statuty nie określają szczegółowo organizacji biblioteki szkolnej i zadań nauczyciela bibliotekarza, w szczególności z uwzględnieniem zadań w zakresie:
  - udostępniania książek i innych źródeł informacji: w 23 szkołach, co stanowi 16% skontrolowanych szkół,
  - tworzenia warunków do poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł oraz efektywnego posługiwania się technologią informacyjną: w 39, co stanowi 27% skontrolowanych szkół,
  - rozbudzania i rozwijania indywidualnych zainteresowań uczniów oraz wyrabiania i pogłębiania u uczniów nawyku czytania i uczenia się: w 37 szkołach, co stanowi 25% skontrolowanych szkół,
  - organizowania różnorodnych działań rozwijających wrażliwość kulturową i społeczną: w 50, co stanowi 34% skontrolowanych szkół.
3. Nie we wszystkich (71%) skontrolowanych szkołach statut szkoły określa zasady współpracy biblioteki szkolnej z nauczycielami i rodzicami (prawnymi opiekunami) uczniów.
4. Biblioteki prawie wszystkich skontrolowanych szkół (98%) prowadzą działania rozwijające wrażliwość kulturową i społeczną oraz tworzą warunki do efektywnego posługiwania się technologią informacyjną (97%).
5. We wszystkich bibliotekach prowadzone są działania rozwijające indywidualne zainteresowania uczniów i promujące czytelnictwo.
6. Podczas kontroli stwierdzono, że biblioteki współpracują z:
  - uczniami: 100%,
  - rodzicami: 93%,
  - nauczycielami: 97%
  - innymi bibliotekami: 100%.
7. W 118 (51%) skontrolowanych szkołach w bibliotece zatrudniony jest jeden nauczyciel bibliotekarz.
8. W 9 skontrolowanych szkołach pracują nauczyciele bez kwalifikacji wymaganych na stanowisku nauczyciela bibliotekarza.

Wyniki przeprowadzonych kontroli były podstawą do wydania dyrektorom szkół zaleceń w:

- 41 szkołach podstawowych, co stanowi 53,2% skontrolowanych tego typu szkół,
- 17 gimnazjach, co stanowi 41,5% skontrolowanych tego typu szkół,
- 3 liceach ogólnokształcących, co stanowi 25% skontrolowanych tego typu szkół,
- 6 technikach, co stanowi 46,2% skontrolowanych tego typu szkół,
- 6 zasadniczych szkołach zawodowych, co stanowi 46,2% skontrolowanych tego typu szkół.

Najczęściej wydawane zalecenia dotyczyły zobowiązania dyrektora do przestrzegania:

- 1) § 8 ust. 1, § 10 ust. 1, § 11 ust. 1 lub § 12 ust. 1 załącznika odpowiednio nr 2, 3, 4, 5a lub 5b rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.);

- 2) § 8 ust. 2, § 10 ust. 2, § 11 ust. 2 lub § 12 ust. 2 załącznika odpowiednio nr 2, 3, 4, 5a lub 5b rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.).

Temat kontroli	Typ szkoły lub placówki	Liczba zaleceń
Realizacja kształcenia dualnego w ramach praktycznej nauki zawodu.	publiczne: technika i zasadnicze szkoły zawodowe, w których zajęcia praktyczne w ramach praktycznej nauki zawodu odbywają się u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia	technika: 2 (w 1 szkole) zasadnicze szkoły zawodowe: 7 (w 7 szkołach)

Kontrola dotyczyła sprawdzenia zgodności z przepisami prawa realizacji kształcenia dualnego w ramach praktycznej nauki zawodu.

Kontrolę przeprowadzono w publicznych: technikach i zasadniczych szkołach zawodowych, w których zajęcia praktyczne w ramach praktycznej nauki zawodu odbywają się u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia

Kontrolą objęto 50% wskazanych powyżej szkół, w okresie od 25 do 28 kwietnia 2017 roku.

Podczas przeprowadzenia kontroli informacje pozyskano na podstawie arkusza organizacji pracy szkoły, szkolnych planów nauczania, umów, zawartych pomiędzy młodocianymi a pracodawcami, umów, zawartych pomiędzy szkołą a pracodawcą, szkolnego zestawu programów nauczania, innej przedłożonej przez dyrektora szkoły dokumentacji.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości dyrektor kontrolowanej szkoły udzielał kontrolującemu wyjaśnień dotyczących przyczyn zaistniałych nieprawidłowości. Wyjaśnienia dyrektora szkoły określały przyczyny zaistniałych nieprawidłowości lub określonych zjawisk oraz opisywały działania, które zostaną podjęte w celu usunięcia nieprawidłowości.

Wyniki i wnioski:

Technika

1. We wszystkich skontrolowanych technikach zajęcia praktyczne w ramach praktycznej nauki zawodu odbywają się u pracodawców.
2. W jednym technikum liczba godzin zajęć praktycznych odbywanych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia jest niższa niż 30% minimalnej liczby godzin kształcenia zawodowego praktycznego określonej dla technikum w przedmiotowym rozporządzeniu.
3. Statuty skontrolowanych szkół określają szczegółową organizację praktycznej nauki zawodu.
4. Zajęcia praktyczne odbywają się u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, zawartej pomiędzy dyrektorem szkoły a pracodawcą przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu.
5. W jednej ze szkół umowy, o których mowa w pkt 4, nie zawierają wszystkich określonych prawem elementów, np. listy uczniów odbywających praktyczną naukę zawodu, zakresu praktycznej nauki zawodu, praw i obowiązków stron umowy, dodatkowych ustaleń stron umowy związanych z odbywaniem praktycznej nauki zawodu, w tym sposobu zgłaszania i uwzględniania wniosków do treści programów nauczania, które są realizowane u pracodawcy.
6. Szkoły kierujące uczniów na praktyczną naukę zawodu:

- nadzorują realizację programu praktycznej nauki zawodu,
- współpracują z podmiotem przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu,
- zapewniają ubezpieczenie uczniów od następstw nieszczęśliwych wypadków,
- akceptują wyznaczonych instruktorów praktycznej nauki zawodu i opiekunów praktyk zawodowych lub wyznacza do prowadzenia praktycznej nauki zawodu nauczycieli praktycznej nauki zawodu,
- zwraca uczniom odbywającym praktyczną naukę zawodu w miejscowościach poza ich miejscem zamieszkania i poza siedzibą szkoły, mającym możliwość codziennego powrotu do miejsca zamieszkania lub siedziby szkoły, równowartość kosztów przejazdów środkami komunikacji publicznej, z uwzględnieniem ulg przysługujących uczniom,
- zapewniają uczniom odbywającym praktyczną naukę zawodu w miejscowościach poza siedzibą szkoły, do których codzienny dojazd nie jest możliwy, nieodpłatne zakwaterowanie i opiekę oraz ryczałt na wyżywienie w wysokości nie niższej niż 40% diety przysługującej pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

W jednym skontrolowanym technikum nie przygotowuje się kalkulacji ponoszonych przez szkołę kosztów realizacji praktycznej nauki zawodu, w ramach przyznanych przez organ prowadzący środków finansowych.

7. Podmioty przyjmujące uczniów na praktyczną naukę zawodu:
  - zapewniają warunki materialne do realizacji praktycznej nauki zawodu,
  - wyznaczają odpowiednio nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu, oraz opiekunów praktyk zawodowych,
  - zapoznają uczniów z organizacją pracy, regulaminem pracy, w szczególności w zakresie przestrzegania porządku i dyscypliny pracy, oraz z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,
  - nadzorują przebieg praktycznej nauki zawodu,
  - sporządzają, w razie wypadku podczas praktycznej nauki zawodu, dokumentację powypadkową,
  - współpracują ze szkołą lub z pracodawcą,
  - powiadamiają szkołę lub pracodawcę o naruszeniu przez ucznia regulaminu pracy.
8. Dyrektor szkoły oraz inni nauczyciele zajmujący stanowiska kierownicze sprawują nadzór pedagogiczny w stosunku do instruktorów praktycznej nauki zawodu u pracodawców, u których jest organizowana praktyczna nauka zawodu.

Zasadnicze szkoły zawodowe

1. We wszystkich skontrolowanych zasadniczych szkołach zawodowych zajęcia praktyczne w ramach praktycznej nauki zawodu odbywają się u pracodawców.
2. We wszystkich skontrolowanych zasadniczych szkołach zawodowych liczba godzin zajęć praktycznych odbywanych u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia nie jest niższa niż minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego praktycznego określona dla zasadniczej szkoły zawodowej w przedmiotowym rozporządzeniu.
3. Nie wszystkie statuty skontrolowanych szkół (70,6%) określają szczegółową organizację praktycznej nauki zawodu.
4. Zajęcia praktyczne odbywają się u pracodawców na zasadach dualnego systemu kształcenia na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, zawartej pomiędzy młodocianym a pracodawcą (17 szkół) lub umowy o praktyczną naukę zawodu,

- zawartej pomiędzy dyrektorem szkoły a pracodawcą przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu (1 szkoła).
5. Umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, zawarte pomiędzy młodocianym a pracodawcą, zawierają określone prawem elementy:
    - rodzaj przygotowania zawodowego (nauka zawodu): 17, co stanowi 100% skontrolowanych szkół,
    - czas trwania i miejsce odbywania przygotowania zawodowego: 17, co stanowi 100% skontrolowanych umów w szkołach,
    - sposób dokształcania teoretycznego: 16, co stanowi 94,1% skontrolowanych szkół,
    - wysokość wynagrodzenia: 17, co stanowi 100% skontrolowanych szkół.
  6. Umowy o praktyczną naukę zawodu, zawarte pomiędzy dyrektorem szkoły a pracodawcą przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu, zawierają wszystkie określone prawem elementy: nazwę i adres podmiotu przyjmującego uczniów na praktyczną naukę zawodu oraz miejsce jej odbywania, nazwę i adres szkoły kierującej uczniów na praktyczną naukę zawodu, zawód, w którym prowadzona będzie praktyczna nauka zawodu, listę uczniów odbywających praktyczną naukę zawodu, formę praktycznej nauki zawodu, zakres praktycznej nauki zawodu, liczbę dni w tygodniu, w których zajęcia praktyczne odbywają się u pracodawców, terminy rozpoczęcia i zakończenia praktycznej nauki zawodu, prawa i obowiązki stron umowy, sposób ponoszenia przez strony umowy kosztów realizacji praktycznej nauki zawodu, wraz z kalkulacją tych kosztów oraz dodatkowe ustalenia stron umowy związane z odbywaniem praktycznej nauki zawodu, w tym sposób zgłaszania i uwzględniania wniosków dotyczących treści programów nauczania, które są realizowane u pracodawcy.
  7. Szkoła kierująca uczniów na praktyczną naukę zawodu:
    - nadzoruje realizację programu praktycznej nauki zawodu,
    - współpracuje z podmiotem przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu,
    - zapewniają ubezpieczenie uczniów od następstw nieszczęśliwych wypadków,
    - akceptuje wyznaczonych instruktorów praktycznej nauki zawodu i opiekunów praktyk zawodowych lub wyznacza do prowadzenia praktycznej nauki zawodu nauczycieli praktycznej nauki zawodu,
    - zwraca uczniom odbywającym praktyczną naukę zawodu w miejscowościach poza ich miejscem zamieszkania i poza siedzibą szkoły, mającym możliwość codziennego powrotu do miejsca zamieszkania lub siedziby szkoły, równowartość kosztów przejazdów środkami komunikacji publicznej, z uwzględnieniem ulg przysługujących uczniom,
    - zapewnia uczniom odbywającym praktyczną naukę zawodu w miejscowościach poza siedzibą szkoły, do których codzienny dojazd nie jest możliwy, nieodpłatne zakwaterowanie i opiekę oraz ryczałt na wyżywienie w wysokości nie niższej niż 40% diety przysługującej pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju,
    - przygotowuje kalkulację ponoszonych przez szkołę kosztów realizacji praktycznej nauki zawodu, w ramach przyznanych przez organ prowadzący środków finansowych.
  8. Podmioty przyjmujące uczniów na praktyczną naukę zawodu:
    - zapewniają warunki materialne do realizacji praktycznej nauki zawodu,
    - wyznaczają odpowiednio nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu, oraz opiekunów praktyk zawodowych,
    - zapoznają uczniów z organizacją pracy, regulaminem pracy, w szczególności w zakresie przestrzegania porządku i dyscypliny pracy, oraz z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,

- nadzorują przebieg praktycznej nauki zawodu,
  - sporządzają, w razie wypadku podczas praktycznej nauki zawodu, dokumentację powypadkową,
  - współpracują ze szkołą lub z pracodawcą,
  - powiadamiają szkołę lub pracodawcę o naruszeniu przez ucznia regulaminu pracy.
9. Podmioty przyjmujące młodocianych na praktyczną naukę zawodu:
- zapewniają warunki materialne do realizacji praktycznej nauki zawodu,
  - wyznaczają odpowiednio nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu,
  - zapoznają młodocianych z organizacją pracy, regulaminem pracy, w szczególności w zakresie przestrzegania porządku i dyscypliny pracy, oraz z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,
  - nadzorują przebieg praktycznej nauki zawodu,
  - sporządzają, w razie wypadku podczas praktycznej nauki zawodu, dokumentację powypadkową,
  - współpracują ze szkołą lub z pracodawcą,
  - powiadamiają szkołę lub pracodawcę o naruszeniu przez młodocianego regulaminu pracy.
10. Dyrektor szkoły oraz inni nauczyciele zajmujący stanowiska kierownicze sprawują nadzór pedagogiczny w stosunku do instruktorów praktycznej nauki zawodu u pracodawców, u których jest organizowana praktyczna nauka zawodu.

Wyniki przeprowadzonych kontroli były podstawą do wydania dyrektorom szkół zaleceń w:

- 1 technikum, co stanowi 33,3% skontrolowanych tego typu szkół,
- 7 zasadniczych szkołach zawodowych, co stanowi 41,2% skontrolowanych tego typu szkół.

Najczęściej wydawane zalecenia dotyczyły zobowiązania dyrektora do przestrzegania:

- 1) § 10 załącznika 5b do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. *w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół* (Dz. U. z 2001 r. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.);
- 2) § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. *w sprawie praktycznej nauki zawodu* (Dz. U. z 2010 r. Nr 244, poz. 1626, z późn. zm.).

**Analiza ilościowa
kontroli, w trybie działań doraźnych, przeprowadzonych w okresie
od 1 września 2016 r. do 31 maja 2017 r.**

Liczba kontroli w trybie działań doraźnych przeprowadzonych na wniosek:	Przeprowadzone kontrole w trybie działań doraźnych				
	IX-XI	XII-II	III-V	VI-VIII	Ogółem
Ministra Edukacji Narodowej	-	2	-		2
Rzecznika Praw Dziecka	-	1	-		1
Kuratora Oświaty	17	24	14		55
Prokuratury	-	-	-		-
Rzecznika Praw Obywatelskich	-	-	-		-
Organu prowadzącego	-	-	3		3
Rodziców	14	5	16		35
Nauczycieli	-	-	5		5
Uczniów	-	1	1		2
Innych podmiotów	-	-	-		-
Razem	31	33	39		103

**Analiza ilościowa
kontroli, w trybie działań doraźnych, przeprowadzonych w okresie
od 1 września 2016 r. do 31 maja 2017 r.**

Liczba kontroli w trybie działań doraźnych przeprowadzonych w typie:	Przeprowadzone kontrole w trybie działań doraźnych				
	IX-XI	XII-II	III-V	VI-VIII	Ogółem
Przedszkolach	4	2	5		11
Szkołach podstawowych	15	17	21		53
Gimnazjach	5	9	3		17
Liceach ogólnokształcących	2	4	3		9
Technikach	3	0	2		5
Zasadniczych szkołach zawodowych	1	1	2		4
Szkołach policealnych	0	0	0		0
SOSW	1	0	1		2
PPP	0	0	2		2
Inne	0	0	0		0
Razem	31	33	39		103

**Analiza jakościowa wyników kontroli, w trybie działań doraźnych, przeprowadzonych
w okresie od 1 marca 2017 r. do 31 maja 2017 r.**

Obszar wg kategorii MEN	Typ szkoły lub placówki										Liczba zaleceń	
	P	SP	G	L O	T	Z S Z	S P O L	SO S W	P P P	I N N E		
Zgodność zatrudniania nauczycieli z wymaganymi kwalifikacjami		1		1	1					2		5
Realizacja podstaw programowych i ramowych planów nauczania		2	1	1								4
Przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz prowadzenia egzaminów, a także przestrzeganie przepisów dotyczących obowiązku szkolnego i obowiązku nauki		2										2
Przestrzeganie statutu szkoły lub placówki		3										3
Przestrzeganie praw dziecka i praw ucznia		7	1	1		1						10
Zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki	3	8	1			1						13
Przestrzeganie przez szkołę niepubliczną przepisów art. 7 ust. 3 ustawy o systemie oświaty												0
Inne		9	1			1		1				12
RAZEM	3	32	4	3	1	3	0	1	2	0	49	

Wyniki kontroli wskazują na konieczność podjęcia przez dyrektora szkoły/placówki działań zmierzających do poprawy jakości pracy szkoły/placówki w zakresie:

- Przestrzegania praw dziecka i praw ucznia, w tym:
  - organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej wynikającej z zaleceń i wskazań określonych w opiniach i orzeczeniach,
  - współpracy z rodzicami dzieci wymagających objęcia opieką psychologiczno – pedagogiczną,
  - realizacji zadań pedagoga/psychologa wynikających z pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
  - w zakresie przestrzegania przepisów prawa dotyczących organizacji, realizacji nadzoru pedagogicznego, w tym nadzoru pedagogicznego prowadzonego przez dyrektora szkoły w zakresie pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
- Zwiększenia efektywności nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora poprzez planowanie działań adekwatnych do potrzeb szkoły oraz konsekwentną ich realizację i ewentualne wprowadzanie zmian;
- Zapewnienia bezpieczeństwa w szkołach/placówkach.

